

Boj z voluharjem

Voluharja — nekateri mu pravijo tudi krtica — moramo prištevati poleg zajca k najhujšim škodljivcem sadnega drevja. Ko bi nam bilo dano na izbiro kateremu izmed teh dveh zakletih uničevalcev mladih jablan bi podpisali smrtno obsodbo, bi se skoro gotovo odločili za voluharja. Res, da je hudoba dolgouha in strahopeta silno nevarna vsaki jablani, ki ima še količkaj nežno lubje po deblu, toda pred njenim zobom drevo vendarle razmeroma lahko in zanesljivo zavarujemo. Nasproti voluharju smo pa skoro brez moči, ker živi v zemlji, kamor ne moremo za njim. Poleg tega je silno previden in prekan, tako da vsa človeška bistrumnost pri zalezovanju le malo koristi. To je pravi morilec, ki drevesa ne oškoduje samo deloma ali samo za nekaj časa, ampak ga uniči na mah in popolnoma kakor bi ga nad korenjačo odsekali. Navadno je tako popolnoma izpodjedeno, da se samo zvrne ali ga lahko potegnemo iz zemlje z dvema prstoma. Pa voluhar ne uničuje samo sadnega drevja, ampak tudi še mnogo drugih vrtnih in poljskih sadežev, ki jih izpodjeda tako temeljito, da za jih izpodjeda tako temeljito, da za nas navadno kaj malo ali celo nič ne ostane.

Umljivo je torej, ako se vsaj zavednejši sadjarji in vrtnarji povsod na vse kriplje prizadevajo, da bi to silno nadlogo zatrli ali vsaj zadržali od sadnega drevja in od raznih vrtnih pridelkov. Priznati pa moramo, da ga do danes še ni sredstva ali načina zatiranja, ki bi z njim količkaj zanesljivo dosegli popolen uspeh. Nekaj pa vendarle doseže, kdor se loti tega posla s pravim umevanjem, s potrebno odločnostjo in vstrajnostjo. Naj torej na kratko navedemo nekatere načine obrambe in nekaj sredstev za zatiranje, ki obetajo vsaj količkaj uspeha.

Na dva načina obvarujemo sadno drevje in druge kulture pred voluhar-

jem in sicer: 1) tako, da mu na kakoršenkoli način zabranimo dostop h koreninam, ali ga pa odganjamo s kakimi slab duh razvijajočimi ali strupenimi snovmi ali plini; 2) tako, da žival zalezujemo in jo na razne načine pobijamo, posamezno in njeno zalego.

Obramba rastlin z zavarovanjem korenin je v mnogih slučajih sicer mogoča, toda je vedno združena s stroški ali pa drugače težko izpeljiva. Nekaj primerov: Sadno drevje sadimo v toliko goste mreže iz pocinkane žice, da voluhar ne more do debelejših korenin. Seveda so take mreže, kakor so pač velike, po 2, 3 Din ali še dražje, Nekateri sadjarji odvrtaajo nadlogo od korenin s tem, da pri sajenju naspajo med korenine stolčnega stekla. Taka obramba bi hodila upošteval le tu in tam pri kakem posameznem drevesu. Proti večji uporabi bi imeli pa pomisleke, kajti steklo ni kaj primerna primes zemlji. Že pred mnogimi leti je bila sprožena misel, da bi debelejšje korenine mladega sadnega drevja, ko ga sadimo, narahlo pa precej na gosto ovili s tenko pocinkano bodočo žico. Tak ovoj bi ne oviral korenin v rasti, voluharja bi pa precej zanesljivo zadrževal od korenin vse do tje, da bi drevo odraslo in bi ne bilo več v nevarnosti pred glodavcem. Ni nam znano, če je v praksi kdo preizkušal ta način obrambe. Najbrže ne, ker take bodoče žice ni v prometu. (Navadna bodoča žica ni za to rabo, ker je predebela in pretirna.) Taka obramba prav izvršena, bi bila najbrže uspešna in zanesljiva in mnogo cenejša nego mreže.

Majhni vrtovi v bližini mest in po najbližnji okolici, ki mejijo na eno ali na več strani na polja in travnike, so posebno prizadeti od voluharjev, ki od vseh strani silijo vanje. Ko enkrat okusijo razno žlahtno koreninje, kakoršnega na polju in po travnikih ne dobe izlepa. Take prostore zavarujemo pred

voluharjem z betonskim zidom, ki bi moral segati najmanj 70 cm globoko v zemljo. Na majhnem, na vse strani omejenem prostoru voluhar nima trajno obstanka in ga je lahko zatreti.

K obrambenim sredstvom spadajo konečno tudi razne smrdljive in strupene snovi, ki pa učinkujejo vse le začasno in nezanesljivo ter le na prav majhno razdaljo. Ponekod so pregnali voluharja s straniščenikom, drugod s karbolinejem, (koreninam nevarno sredstvo); nedavno so hvalili karbid, ki so ga nasuli v rove in jih zateptali. Tudi nekatere rastline, kakor bezeg, križnolistni mleček itd., ki naj bi odganjale voluharja, se niso obnesle.

Bolje učinkujejo strupi (n. pr. arzenik), ki z njimi obdelamo n. pr. čebulice tulipanov, hijacint, nareis itd. Pa še tu uspeh ni vedno gotov. Uprav

minulo zimo je voluhar nekem ljubitelju ugonobil več sto čebulic od tulipanov, ki so bile skrbno obdelane z arzenikom.

Vsa našeta in še mnoga druga obrambena sredstva, s katerimi voluharja samo zadržujemo od korenin ali ga za nekaj časa preženemo, so za splošnost skoro brez koristi, kajti s tem, da žival zadržimo od korenin enega drevesa, jo prisilimo, da gre pač k drugemu, ki ga ne moremo zavarovati. Ako jo preženemo iz enega vrta, gre pač na drugega. Splošno se škoda na ta način prav nič ne zmanjša, ker je in bo ostalo po sadovnjakih in po vrtovih največ takih rastlin, ki jim korenin ne moremo zavarovati.

Splošnost bo imela resnično korist od boja z voluharjem le tedaj, ako ga pobijamo. O tem pa prihodnjič.

Ohranimo vlago v zemlji

Letošnja pomlad je v splošnem suha in hladna, težko se že občuti pomanjkanje vlage pri setvah in travah, ki se ne morejo tako povoljno razvijati, kakor bi bilo to želeti. Tudi zimske moče je bilo letos malo, zato se je bati, da bodo rastline trpele po suši; ni čudo torej, če kmeta že skrbi, kako bo s kono in žetvijo, če ne bo kmalu toplega dežja. Vsakemu poljedelcu je namreč dobro znano, da je pridelek v najvišji meri odvisen od množine vode, ki je rastlinam med njih raščo na razpolaganje. Zlasti velja to za bolj plitke, peščene zemlje, ki težko obdrže vodo v sebi, zato je na teh posebno skrbno paziti, da preprečimo vsako nepotrebno izhlapevanje. Naravno je torej, če smatramo med najvažnejša vprašanja pri oskrbovanju rastlin, kako ohraniti v zemlji vlago za dobo, ko nastopi suša.

Moderno poljedelstvo si je že precej na jasnem glede ohranitve vlažnosti zemlje. Da pa moremo to dobro poznati, moramo najprej vedeti, kako izgine voda iz zemlje. Dvojna so pota, po katerih se ta izgublja v zrak: prvič potom direktnega izhlapevanja iz zemeljske površine pod vplivom sončne toplote in drugič potom izhlapevanja skozi rastlinstvo. V kolikor izhlapeva voda skozi kmetijske rastline, ki jih sejemo oziroma sadimo, je to koristno,

ker se pri tem tvorijo pridelki. Drugače pa je s plevelom, ki dela škodo ne samo z izgubo vode, ampak tudi ker krade koristnim rastlinam hrano, prostor in svetlobo.

Ko sončni žarki ogrevajo zemljo, spreminjajo vodo na njenem površju v paro, ki izginja v zrak; tako se zemlja suši. Čim bolj prazna je zemlja, nezaraščena, tem bolj se suši. S tem pa, da izpuhneva voda v zrak, deluje v zemlji kakor sesalka, ki vleče vlago iz spodnjih plasti proti vrhu. Prodiranje vode v zemlji iz spodnjih plasti v zgornje imenujemo kapilarnost ali lasničavost, ki je važna lastnost zemlje. Čim bolj je zemlja stisnjena, tem hitrejšje prodira proti vrhu, tem več vode izhlapeva in tembolj se zemlja v notranjost suši. Zato je koristno, če prekinemo to lasničavost s tem, da zemljo v zgornji plasti zrahljamo in tako preprečimo nadaljne prodiranje vode navzgor. Ta ostane v tleh, kjer bo na razpolago rastlinskim koreninam.

Izhlapevanje vlage iz zemeljske površine ovira tudi rastlinstvo, če s svojim listjem zakriva tla, da jih sončni žarki ne morejo naravnost obsevati. Znano je torej, da je zemlja pod gostimi rastlinami vlažna, mokra, ker jo sonce ne more osušiti. Zato velja v našnjem poljedelstvu načelo, če hočemo

v zemlji ohraniti vlago, jo v zgornji plasti držimo zrahljano ali jo pa močno zasenčimo z gostim rastlinstvom.

Toda voda ne izginja iz zemlje samo z izhlapevanjem iz površja, ampak tudi **potom rastlinstva**. Rastline črpajo s svojimi koreninami iz zemlje vodo v kateri so raztopljene hranilne snovi. Ta raztopina je pa zelo redka, komaj enoodstotna: v 100 litrih vode je komaj en kilogram rudenin — suhih rastlinskih snovi — pepela. Rastlina pa rabi za raščo tudi vodo. Če hoče torej zrasti na teži za 1 kg suhih snovi, mora vzeti vase 100 litrov hranilne raztopine, od katerih si pa pridrži komaj 20—30 litrov vode, medtem ko 70—80 litrov iste odda potom svojih listov kot hlape v zrak. Kako ogromne količine vode izpreminja rastlinstvo v paro, nam povedo znanstveniki, ki so to izračunali za nekatere vrste rastlin. Tako na pr. izhlapeva en hektar bukovega gozda v enem poletnem sončnem dnevu približno 30.000 litrov vode, ena odrasla breza dnevno 400 litrov, en oral zelja v štirih mesecih dva milijona l itd. Te številke nam pričajo, koliko vlage je rastlinam potrebno za njih rast. Čim več listov imajo, tem več vode izpuhtevajo; čimbolj je njiva zaraščena, tem več jo izgine iz tal; čim več rastlin rase, tem več jo potrebujejo.

V kolikor gre za naše kmetske rastline, ki jih gojimo, je dobro, če bujno rastejo, kajti od tega so odvisni pridelki. Čim več vode in z njo hrane jemljejo iz zemlje, tem večje pridelke smemo od njih pričakovati. Drugače pa je, če izpuhtevajo vodo rastline, ki so nam v nadlego, to je plevel. Ta samo zmanjša pridelek, ker jemlje rastlinam ne samo vodo, ampak tudi hrano. Plevel na njivi je le redko kdaj od koristi, kajti četudi nekoliko zasenčuje zemljo in prepreči izparivanje, vendar izginja potom njegovih listov mnogo vode iz tal, zato se tudi močno zapleveljena njiva kaj kmalu osuši.

Ko smo si torej v tem pogledu na iasnem, se pojavi vprašanje, **Kako preprečimo odvišno izhlapevanju vode iz zemlje?**

Najprej skušamo soncu preprečiti, da ne sije naravnost na zemljo, ampak skrbimo, da se tla čimprej zarastejo z rastlinstvom, ki jih zasenčujejo, in varujejo pred sončnimi žarki. To do-

sežemo v nekaterih primerih z gostejšo setvijo in z vmesnimi sadeži. Tako nam prav dobro služijo pri koruzi fižol in buče, ki s svojimi širokimi listi pokrivajo tla in s tem znatno omejujejo izparivanje zemlje. To pa koristi tudi na drug način; prepreči namreč, da bi dež zbil zemljo, kajti deževne kaplje padajo na liste in iz njih šele zlezajo polagoma na zemljo, ki ostane dolgo ne samo vlažna, ampak tudi rahla.

Nadalje **uničimo lasovitost zemlje** in s tem onemogočimo vodi prodiranje iz spodnjih plasti na vrh. To dosežemo z rahljanjem zemlje: z okopavanjem, pletvijo, osipavanjem. S tem oskrbovanjem rastlin pretrgamo vez med spodnjo in zgornjo plastjo tako, da voda ne more več siliti kvišku. Četudi je zgornja zrahljana plast zemlje vsled toplote in sončnih žarkov kmalu popolnoma suha, to rastlinam ne škodi, kajti v notranjosti pri koreninah ostane vlažna.

Spomladno **okopavanje in pletev** je najbolj učinkovito delo za ohranitev vlage v zemlji. Ker je pa to precej zamudno in drago, zato se poslužujemo okopalnikov, s katerimi z vprežno živino opravimo ta posel hitro, zamudno in poceni. Seveda pogoj za to delo je, da so rastline posajene ali posejane v vrstah vsaj 60 cm narazen, potem se ni bati kake poškodbe po živini.

Tam kjer nimamo opraviti z okopavinami, nam mnogo koristi **brananje setev**, s katerim zemljo na površju zrahljamo, istočasno pa tudi uničimo plevel. Zlasti mlade setve je dobro brantati, ker se potem mnogo hitreje razvijajo. Če dež zbije zemljo, da nastane skorja, jo je takoj z brano razbiti. Toda brana koristi le na osušeni zemlji; nikar ne z njo na mokro njivo, ker si s tem lahko napravimo precej škode. Ponovno spomladno brananje setev je najboljša oskrbovanje rastlin.

Nadaljni pripomoček proti osuševanju zemlje je **zatiranje plevela**. Nepotrebne rastline črpajo mnogo vode iz zemlje in jo osušijo, da koristnim rastlinam zmanjka vlage in hrane. Zato je skrbeti na vse možne načine, da ostane zemlja čista plevela. Če spomladi pridno plejemo, nam potem ostanejo njive ves čas čiste, ker tedaj, ko se rastline že razrastejo, same zadušijo nadležni plevel. Če pa pustimo, da se je

ta že razrastel, tedaj je iz zemlje izvlekel že precej vode in jo osušil. Pletev tedaj manj koristi, kot če je zgodaj opravljena.

Tako vidimo, kaj nam je storiti, da si ohranimo v zemlji vlago in se tako

obvarujemo pred škodljivimi posledicami suše. Sedaj je čas za pravilno oskrbovanje vseh rastlin, zato ne smemo zamuditi nobene prilike, da jim ne bi nudili ugoden pridelek in s tem plačilo za naš trud. L.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Dragocena knjiga

Po dolgoletnih izkušnjah in preizkušnjah je S. M. Felicita Kalinšek svojo veliko Kuharico vnovič spopolnila in predelala. Ta izdaja je sedaj osma, kar pomeni za slovenske razmere več kakor še tako gostobesedna reklama.

Na več kakor 700 straneh je strnila odlična in priznana avtorica vsa stara in najnovejša dognanja kuhinjske umetnosti. Snov je obdelana nad vse pregledno, izbira receptov je izčrpna. To je najpopolnejše delo, ki ga imamo na tem področju.

Oprema knjige je razkošna. Nešteto je slik v besedilu, 34 pa je novih barvanih tabel, ki jih je naslikal ravnatelj Dragotin Humek.

Vsako kuhinjo bo zadovoljila ta knjiga s svojo neizčrpno izbiro: skromno kakor tudi najbolj razvajeno in bogato. Jedil je navedenih za vsak dan in za vsak letni čas v izobilju. Kratek pogled v knjigo — pa je vsaka gospodinja brž na jasnem, kaj lahko pripravi za danes ali jutri iz sredstev, ki jih nudi trg, jedilna shramba — in odmerjeni gospodinjski denar. V tej knjigi bo našla ob vsaki priliki izbiro najokusnejših in do vseh podrobnosti preizkušenih jedil.

Več kakor vse drugo pa pove dejstvo, da se je sedmi natisk te knjige prodal v 12.000 izvodih in da je z vsemi dosedanjimi natiski šlo do 100.000 izvodov te knjige med slovenske gospodinjice. To je rekordno število, kakršnega ni dosegla dosedaj nobena druga slovenska knjiga. Knjiga pa je tega uspeha tudi vredna, saj nimajo niti veliki narodi tako skrbno in izčrpno sestavljenih kuharskih knjig, kakor je ta knjiga S. M. Felicite Kalinškove.

Vsaka gospodinja, ki se zaveda svoje odgovornosti za zdravo in pravilno prehrano družine, si mora to knjigo omisliti. Vsaka gospodinja se mora namreč

pručiti umetnosti, kako bo svojim domačim nudila zdravo hrano v potrebni izbiri in menjavi. Vsaka gospodinja bo hotela tudi svoje goste iznenaditi s posebno izbranimi jedili. Za vse to ji bo najboljša vodnica in učiteljica — ta naša Slovenska kuharica.

Četudi je osmi natisk knjige v vseh pogledih popolnejši od vseh dosedanjih izdaj, je ostala cena knjigi še zmeraj stara. Velja namreč samo Din 160.—. Dobite jo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

KUHINJA

Guljaževa juha. Kakih osem do deset dkg govejega mesa zrežem na prav majhne koščke. V kozici razgrejem žlico masti, pridenem eno debelo, drobno zrezano ali zribano čebulo, nožovo konico paprike, prav malo s soljo strtega česna, ščep kumne, žlico kisa in žlico vode. Ko čebula zarumeni pridenem meso. Zmehčano meso potresem z žlico moka. Ko se nekaj minut praži, zalijem z vročo vodo toliko, kolikor potrebujem juhe. Za duh pridenem vejico majarona, vejico zelenega peteršilja in vejico šatraja. Zelenjavo zvežem z nrtko. Krompir kuham posebej in sicer za to množino zgoraj imenovanih snovi dva do tri olupljene in na kocke zrezane krompirje. Kuhan krompir stresem v juho, pustim še prevreti, odstranim zvezano zelenjavo, ter dam na mizo.

Mešane zelenjave kot prikuha. Enako množino špinače, listov rdeče redkvice, kislice in mladih kopriv skuham v slani vodi. Kuhano, odcejeno, z mrzlo vodo osveženo zelenjavo prav drobno sesekljam. V kozici razbelim žlico masti, pridenem drobno seseklanega zelenega peteršilja in pol žlice moka. Ko se moka preere, primešam zelenjavo ter zalijem z mlekom. Eno žemljico zrežem na kocke, ocerem na masti ali maslu ter pridenem zelenjavi. Nazadnje po-

tresem še s prav drobno zrezanim drobnjakom. Ko še enkrat prevre, dam na mizo kot prikuho, lahko pa tudi kot samostojno jed. V tem slučaju naložim površino zelenjadi z volovskimi očesi.

Mavrahova jajčna jed. Mavrahe osnažim operem in prav na drobno sesekljam. V lončku zmotam dve jajci, pridenem tri žlice mavrahov, primerno osolim, pridenem še žlico moke, pol žlice zelenega peteršilja in pol žlice drobnjaka, oboje drobno seseklano. Ko je prav dobro zmešano stresem v kozico v kateri sem razbelila žlico masti. Nato denem v pečico ter pečem kakih dvanajst do petnajst minut. Ko je pečeno, zrežem na kose in dam s solato na mizo.

Zdravilni zvitek. Za ta zvitek rabim različne zelenjave kakor: drobnjak, trpotec, majaron, kaduljo (žajbelj) in meto. V lončku zmotam eno jajce, malo osolim, ter pridenem eno izmed zelenjav, seveda drobno seseklano. Na eno jajce dam žlico poljudne zelenjave. V plitvi ponvi segrejem malo masti, ter zlijem zelenjavo vanjo. Ko je zelenjava na eni strani pečena, obrnem in še drugi strani pečem. C. K.

Kako pečemo ceneje

Sirovo maslo in druge tolšče, ki jih pridevamo testu, rahljajo testo deloma potom tekočine, ki jo imajo v sebi in deloma potom zraka, ki ga spravimo vanje z vmešavanjem. Če namreč sirovo maslo dolgo časa enakomerno mešamo, spravimo vanj s tem vmešavanjem zrak, ki se pozneje v pečici segreje in razširi ter razganja (ker hoče več prostora) testo.

Jajca uporabljamo za vmešano testo navadno ločena — kot rumenjake in sneg iz beljakov. Seveda rahlja sneg iz beljakov močneje kakor pa sirovo maslo, ker je v njem veliko več zraka.

Alkohol (rum, žganje) se izpremeni v vročini v plin, ki se razširi in rahlja testo. Neprijetnih rudninskih ostankov pri alkoholu ni, ker nima v sebi nobenih rudninskih sestavin. Zato je alkohol v tem oziru boljši od jedilne sode ali jelenove soli.

Sedaj poznamo vsa rahljalna sredstva, kar pa za praktično uporabo ne zadostuje. Vedeti je treba tudi, v kakšnem razmerju lahko drug drugega

nadomeščajo. Eno jajce lahko nadomestimo z dvema žlicama tekočine in s $\frac{1}{4}$ čajne žličke pecivnega praška (2,5 g). Eno jedilno žlico alkohola nadomestimo z eno čajno žličko pecivnega praška (5 g). Poglejmo n. pr. tale

zapis za kolač, ki predpisuje:	Namesto tega vzamemo:
375 g s. masla	200 g s. masla
375 g sladkorja	200 g sladkorja
6 jaje	2 jajci, $\frac{1}{4}$ l mleka
500 g moke	500 g moke
1 noževu konico soli	(soli lahko vzamemo manj)
125 g rozin	60 g rozin
1 citriono (sok in kožice)	1 citriono
2 žlici ruma	1 pecivni prašek

Tu smo nadomestili 4 jajca, 175 g sirovega masla in 2 žlici ruma z $\frac{1}{4}$ l mleka in enim pecilnim praškom (20 g); in sicer vzamemo namesto 4 jajc, 8 žlic mleka in 10 g pecilnega praška, namesto dveh žlic ruma pa tudi 10 g pecivnega praška. Kar je sirovega masla manj, ga pa ne nadomestimo s pecivnim praškom. Če bi hoteli napraviti ta kolač še bolj preprost, lahko dalje na isti način še kaj izpremenimo. Ako želimo porabiti še manj jajc, moramo na vsako jajce, ki smo ga izpustili, vzeti tudi 50 g manj maščobe. Vso tvarino moramo zelo dobro vmešati, pa dobimo lep kolač celo brez jajc.

Poglejmo še zapis za pečeno torto.

Zapis se glasi:	Vzamemo lahko:
500 g s. masla	250 g s. masla
500 g sladkorja	250 g sladkorja
12 jaje	6 jaje
250 g pšenične moke	250 g pšenične moke
250 g krompirjeve moke	250 g krompirjeve moke
2 g soli	2 g soli
1 citriona	1 citriona
2 žlici ruma	2 žlici ruma ali 10 g pec. praška.

Izpuščenih 6 jajc ni treba nadomeščati, ker ima 6 jajc in 2 žlici ruma dosti moči, da zrahlja to tvarino. V splošnem je treba paziti, da ne vzamemo preveč pecilnega praška. Pri krhkem testu pa, kjer jajc ne stepamo, pa jib nadomeščamo z malo več tekočine. Za 60 g prihranjenega sirovega masla pa računamo 2 g pec. praška. S. H.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Devizni promet na ljubljanski borzi v minulem tednu je znašal le 3.66 milj. Din, medtem ko je bil prejšnji teden 7.10 milj. Din. Zabeležiti je zlasti okrepitev avstrijskih šilingov, ki so se v svobodnem prometu dvignili v enem tednu od 8.85 na 9.10 Din. Tudi ostali tečaji v privatnem kliringu so nekoliko narasli. Na svobodnem deviznem trgu se trgujejo proste devize na temelju 15.55 Din za švicarski frank. — Razlika med uradnimi tečaji s premijo in tečaji na svobodnem trgu se je v zadnjih mesecih povečala. Dočim znaša uradni tečaj švicarskega franka nespremenjeno 14.24 Din, je na svobodnem trgu v začetku leta znašal 14.75, sedaj se pa giblje na višini 15.55 Din. To se opaža tudi pri drugih devizah v svobodnem prometu, ki so se od začetka marca t. l. spremenili tako-le:

	1. marca	2. maja	18. maja
angleški funti	221.75	233.00	236.42
avstrijski šilingi	8.30	8.81	9.11
grški boni	29.75	32.00	32.42
španska pezeta	5.35	5.65	6.15

Razlika med uradnim tečajem angleškega funta in svobodnim tečajem za funt je znašala v začetku marca 9 Din, sedaj pa znaša 21 Din.

ŽIVINA

g Ljubljanski živinski sejem 15. maja. Prigon na ta sejem je znašal 126 konj, 51 volov, 40 krav, 15 telet in 432 prašičev. Kupčija je bila precej živahna in je bilo prodanih 25 konj, 20 volov, 14 krav, 10 telet in 265 prašičev. Cene so ostale neizpremenjene: voli I. vrste 3.50—4 Din, II. vrste 2.75—3.50 Din, III. vrste 2—2.75 Din, krave debele 2—3.50 Din, klobasarije 1.50—2 Din, teleta 4.50 do 5.50 Din, vse za 1 kg žive teže. Prašičke za rejo so prodajali po kosu: 6 do 12 tednov stare po 85—140 Din, konje po 400—5000 Din za enega po kakovosti in velikosti.

g Mariborski živinski sejem 14. maja. Kmetje so prignali na sejem 17 konj, 17 bikov, 98 volov, 454 krav in 19 telic, skupaj 605 glav. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: debeli voli 2.75—3.75 Din,

poldebeli 2—2.75 Din, vprežni voli 2.25 do 2.75 Din, biki za klanje 2.25—3.—Din, glavne krave 2.50—3.25 Din, plemenske krave 2—2.25 Din, krave za klobasarje 1.25—1.50 Din, molzne in breje krave 2.25—2.80 Din, mlada živina 2.50 do 3.50 Din, teleta 3.50—4 Din. Prodanih je bilo 325 glav. Mesne cene za kg: volovsko meso I. vrste 8—10 Din, II. vrste 4—8 Din, meso bikov, krav in telic 4—6 Din, telečeje meso I. vrste 8—10 Din, II. vrste 5—6 Din, svinjsko meso zveže 8 do 14 Din.

g Ptujski prašičji sejem 15. maja. Ta prašičji sejem je bil zelo dobro obiskan in nanj so kmetje pripeljali 532 prašičev. Zal pa kupčija je bila slaba, kajti prodanih je bilo le 74 glav, četudi so cene zelo padle. Kupei so pač izostali, ker primanjkuje kmetom denarja. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: prustarji 4—5 Din, opitani prašiči 5—6 Din, plemenski 4—5.50 Din. Mladi pujski za rejo, 6—12 tednov stari so bili po kakovosti od 30—100 Din eden.

CENE

g Žitno tržišče. Položaj v žitni kupčiji je stalno mrtev. Škode po slani na žitih ni bilo, izvzemši nekoliko v apaske kotlini, kjer je mraz uničil rž v klasju, da so jo kmetje morali požeti za krmo. Ponekod je kuruza precej trpela po slani, da je morala biti preorana in nanovo zasejana. Vse to pa ni mnogo vplivalo na cene. V Vojvodini zahtevajo za pšenico 127—128 Din, za kuruza 72 do 73 Din, za moko 205—220 Din za 100 kilogramov. — Izvoza naše pšenice v inozemstvo ni, pa tudi kuruze gre le malo ven. Nasprotno pa poročajo iz Bukarešte, da je Italija nakupila v Romuniji 4000 vagonov pšenice. — Na ljubljanski blagovni borzi so bile cene žitom franko nakladalna postaja pri vagonskih dobavah za 100 kg sledeče: pšenica bačka 78 kg težka, 128—130 Din, banatska 126—128 Din, oves slavonski 97—99 Din, kuruza bačka 71—73 Din, banatska 70—72 Din, bela za mletev 71 do 73 Din, moka bačka in banatska »0« 200 do 220 Din, št. »2« 180—200 Din, št. »5« 160—180 Din, otrobi debeli 95—100 Din.

g Vinsko tržišče v dravski banovini. Vinska kupčija je bila do začetka maja

bolj slaba. Šele ko je slana malodane uničila letošnjo letino, so cene poskočile in se je promet poživil. Prve dni po slani so bile vesti o škodi iz nekaterih vinskih okolišev naravnost obupne. Sedaj pa izgleda, da je ponekod uničena le polovica bogato obetajočega pridelka. Vinski trgovci so prenehali s ponujanjem svojih zalog in marsikateri si jih hočejo še dopolniti. Zlasti segajo kupci po dolenskem evičku, katerega bolje kvalitete so že razprodane. Prednost pa imajo še vedno cenena vina od 3—5 Din liter, medtem ko je za dražja od 5—6 Din le malo odjemalcev. Cene dolenskim in štajerskim navadnim namiznim rdečim in belim vinom se gibljejo med 4.50 in 5 Din, boljšim med 5 in 6 Din, sortiranim med 6—8 Din za liter. Po višjih cenah gredo le malenkostne množine prvovrstnih sort, kakor dišeči traminec, renski rizling in podobna vina.

RAZNO

g Vinska letina 1934. Kmetijsko ministrtvo je sestavilo podatke o lauski vinski letini, ki je bila v vsej državi za nad 1 milj. hl obilnejša kot l. 1933 ter je znašala 3.866.649 hl. Najslabša letina v zadnjih šestih letih je bila leta 1933 z 2.852.705 hl, ali 14.63 hl na ha, najboljša je bila 1933 z 4.493.669 hl ali 22.57 hl na ha. Najbolj nas zanimajo podatki iz Slovenije, dravske banovine. Pridetek v hl je znašal:

leta	skupno	na ha	vinog. ha
1929	236.806	12.01	19.710
1930	361.362	17.10	21.133
1931	493.687	21.18	23.310
1932	559.133	23.41	23.882
1933	270.473	11.16	24.236
1934	266.625	10.90	24.470

Po povprečnem pridelku smo lani imeli najslabšo vinsko letino. Značilno je, da površina vinogradov stalno narasča, četudi se vinarski krogi trudijo, da bi jo zmanjšali.

g Dvig cen srebra na svetovnem trgu. V aprilu je svetovni trg zaznamoval najvišje cene srebra od oktobra 1924. l. sem. Vsled velikih nakupov srebra po ameriški vladi Zedinjenih držav, ki je vpeljala zlato-srebrno valuto, so cene srebru zelo narasle. Ker je predvidevati nadaljni dvig so tudi Indija, Kitajska in Anglija začele nakupovati to kovino v velikih množinah.

Kitajska ima itak srebrno valuto in potrebuje mnogo srebra. Zato se mu tudi cene dvigajo in jih pričakujejo še višje. Istočasno s srebrom, je tudi zlato poskočilo v ceni.

g Proizvodnja sladkorja 1934. Po cenitvi praškega statistika dr. Mikuscha je znašala proizvodnja sladkorja iz pridelka sladkorne pese v naši državi v letu 1934 okroglo 63.000 ton, medtem ko je bila ta proizvodnja iz l. 1933 polnih 74.000 ton. Površina s sladkorno peso obdelane zemlje je bila 22.000 ha.

GOSPODARSKE KNJIGE

Humekove knjige za sadjerejo in vrtinarstvo: **Domači vrt.** Praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Pojasnjeno s 102 slikama v besedilu in 2 barvnima podobama. — II. predelana in pomnožena izdaja. — Str. 234. — Broš. 42, vez. 54 dinarjev.

Sadje v gospodinjstvu. Kratak navod o ravnanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o konzerviranju sadja in zelenjave. Za gospodinjce in dekleta. — III. pomnožena in predelana izdaja. Broš. 24 dinarjev.

Praktičen sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih naukov pojasnjena s 24 barvnimi prilogami in 92 slikami v besedilu. — Strani 409. — Broš. 80 dinarjev.

Breskev in marelica. Navodilo kako ju vzgajamo in oskrbujeemo, pojasnjeno z 22 slikami in 2 barvnima prilogama. — Str. 51. — Broš. 10 dinarjev.

Sadno vino in sadjevec. Navod kako ga izdelujemo in kako z njim ravnamo, da dobimo okusno in stanovitno pijačo. Prirejeno po najnovejših virih in lastnih izkušnjah za slovenske sadjarje. Pojasnjeno z 42 slikami. — Strani 128. — Broš. 10 dinarjev.

Teh pet knjig je napisal naš prvi, priznani, neumorno delavni strokovnjak za vrtinarstvo in sadjarstvo, višji nadzornik Martin Humek na podlagi dolgoletnega poklicnega dela in temeljitih izkušenj, kakršnih nima nihče med nami. V teh knjigah je torej vsa sadjarska in vrtnarska veda temeljito in izčrpno obdelana.

Vse te gospodarske knjige, kakor sploh vse knjige, ki jih naš list priporoča, ima na prodaj Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Naročite jih lahko z dopisnico.

PRAVNI NASVETI

Skrajšani rok in državna služba. S. L. Ako imate pravico do skrajšanega roka in istega odslužite, ste s tem zadovoljili vojaški dolžnosti. Za vstop v državno službo postava ne dela razlike med onimi, ki so odslužili popolni rok vojaške službe.

Menjava v osebi dolžnika in zaščita. L. I. Posestnik A, je bil pod zaščito, je bil posojilnici dolžan. Posestnik B je posestvo kupil in prevzel tudi intabulirani dolg. Denarni zavod trdi, da B sedaj ni pod zaščito. Vprašate, če je to mnenje pravilno. — Po našem mnenju ima denarni zavod prav, ker uredba o zaščiti kmetov nikjer ne govori, da bi v slučaju prevzema dolga tudi prevzemnik ostal zaščiten, če je bil zaščiten oni, od kogar je dolg prevzel.

Zaga na vodno silo. J. L. S. Kupili ste zemljišče z še nedograjeno žago. Prodajalec se je pred 10 leti namreč dogovarjal s sosedom, da mu dovoli napeljati vodo na žago, a on bi pa odstopil sosedu za to nekaj zemljišča. Pogodba se pa ni izvršila in sta jo oba zavrgla. Vprašate, če bi mogli vi sosedu prisiliti, da vam po svojem zemljišču dovoli napeljati vodo na vašo žago. — Ni izključena razlastitev potrebnega zemljišča po predpisih zakona o izkoriščanju vodnih sil. Ta zakon namreč predpisuje, da se imetnikom dovoljenj za gradnjo naprav s turbinami z jakostjo nad 25 brutto konjskih sil daje pravico do razlastitve tuje imovine (zemljišč ali služnostnih pravic), kolikor je to neobhodno potrebno za gradnjo naprave in za dostop k napravam, če se morejo pričakovati od naprav bistveno večje splošne koristi, kakor je škoda, povzročena po njih gradnji. Dovoljenja za zbiranje podatkov za predhodna dovoljenja daje za določen čas občupravno oblastvo prve stopnje (okr. načelstvo) in obvešča o tem vsaj 15 dni pred početkom zainteresirane občinske uprave, le-te pa najmanj pet dni pred početkom, pisмено zainteresirane lastnike zemljišč. Predolgi bi bili, da bi na tem mestu opisovali celi postopek. Zato vam svetujemo, da se obrnete na okrajno načelstvo, kjer boste dobili vsa potrebna pojasnila, kako vam je postopati.

Velika beda. B. Razumemo vaše bedno stanje, bolezeny hiši, pa od ni koder nobene pomoči. Obrnite se še na občino, ki je v prvi vrsti dolžna podpirati siromašne domačine, ki si sami ne morejo ničesar zaslužiti in ki nimajo nikogar, ki bi bil dolžan jih podpirati. Morda boste le omeščali občinske od-

borne. Če pa ne morete prav nič uspeti, pa vložite nekolokovano prošnjo potom okrajnega načelstva na bansko upravo in v njej razložite, v kakšnem siromaštvu živite ter prosite za pomoč. Če imate v bližini kakšno dobrodelno organizacijo (Vincencijevo konferenco, Rdeči križ) obrnite se tudi na njo. Saj tudi te organizacije vrše lepo delo: podpiranje siromašnih in podpore potrebnih. Če ste potrebni zdravniške pomoči, se le z zaupanjem obrnite na domačega občinskega ali okrožnega zdravnika.

Banovinska taksa na dediščine. K. T. Banovinska taksa na dediščine je v letošnjem letu sledeča: na drž. osnovno takso od dediščin se pobira banovinska doklada v iznosu 20%. Pri dediščinah, ki so oproščene državne takse, se pobira samostojna banovinska taksa v višini: 1% od čistega pripadka nad 20.000 do vstetih 50.000 dinarjev; b) 2% od čistega pripadka nad 50.000 dinarjev.

Krivo pričevanje. R. R. T. Po vasi se je govorilo, da je neka oseba po krivem pričala in je, po vašem mnenju, ta kriva prisega skoraj dokazana. Sedaj je ta oseba prišla k vam in v razgovoru ste se razburili in rekli, da je res po krivem prisegla za nasprotno stranko v pravdi. Pri tem razgovoru ni bilo prič. Vprašate, če se vas lahko toži radi žaljenja časti. — Previdnost je vedno na mestu. Čeprav mislite, da je kriva prisega »skoraj dokazana«, ne smete tega nikomur očitati. Kriva prisega je šele tedaj dokazana, če je krivoprisežnik radi krive prisega pravomočno obsojen. Če ste v gornjem slučaju n. pr. rekli, da je ta oseba po krivem prisegla po nagovoru nasprotnne stranke, vas lahko ta toži radi obrekovanja in bo v tej tožbi kot priča zaslišana oseba, s katero ste se na samem, brez drugih prič, razgovarjali. — Kolikokrat se zgodi, da je pri sodišču zaslišanih več prič o istem dogodku, pa vsaka nekoliko drugače izpove; nekateri imajo boljši vid, sluh, več zanimanja, boljši dar opažanja, boljši spomin itd. in zato vsaka priča po svoje pove, kakor in kar si je zapomnila. Take razlike v izpovedbah prič niso še »krivo pričevanje«, ker te priče so prepričane, da je to, kar govorijo, resnica, pa se le motijo. »Krivo pričevanje« je šele tedaj, če kdo ve, da se je drugače stvar dogodila, pa namenoma drugače opisuje ta dogodek. Dokazati komu krivo pričevanje, je težko. Zato bodite previdni v besedah in le recite, da se n. pr. moti, ali da to, kar pripoveduje, ne odgovarja resnici; ne smete pa trditi, da po krivem pričala ali pa da laže, ker je to obrekovanje in kaznivo.

(Dalje prihodnjak).